

Мал. 1. Співвідношення режиму в районі проведення АТО з правовим режимом боротьби з тероризмом

З урахуванням зазначеного вище, режим у районі проведення АТО слід, на нашу думку, розглядати як складову правового режиму боротьби з тероризмом, різновид надзвичайного адміністративно-правового режиму, який можна визначити як особливий порядок регулювання суспільних відносин, що може вводиться на час і в районі проведення антитерористичної операції з метою звільнення заручників, забезпечення безпеки і здоров'я громадян, які опинилися в районі проведення антитерористичної операції, нормального функціонування державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій. Подальше дослідження теоретико-правових засад режиму в районі проведення АТО як складової системи боротьби з тероризмом сприятиме удосконаленню нормативно-правового регулювання антитерористичної діяльності в Україні.

Список використаних джерел:

1. Адміністративне право України: підручник / Кол. авт. – К. : Наук.-вид. центр НА СБ України. – 560 с.
2. Про боротьбу з тероризмом: Закон України від 20 березня 2003 року № 638-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 25. – Ст. 180.
3. Правова доктрина України : у 5 т. – Х. : Право, 2013. – Т. 2 : Публічно-правова доктрина України / Ю.П. Битяк, Ю.Г. Барабаш, М.П. Кучерявенко та ін. ; за заг. ред. Ю.П. Битяка. – 864 с.

**Співробітник СБ України к.ю.н.,
Тарасенко Антоніна Валеріївна**

ДЕЯКІ АСПЕКТИ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІЙСЬКОВИХ ФОРМУВАНЬ УКРАЇНИ У XVIII – ПОЧАТКУ XX СТОЛІТТЯ

Матеріально-технічне забезпечення військових формувань України має багатовікову історію свого становлення.

За часів перебування України у складі Російської імперії, зокрема під час правління Петра I було видано Указ від 18.02.1700 р. “О заведовании всех хлебных запасов ратных людей Окольному Языкову, с наименованием его по сей части Генерал-Провиантом”. Цим Указом був затверджений перший самостійний постачальницький орган – провіантський наказ, який видав поставками до армії хліба, крупи та зернофуражу. Відповідно до цього наказу здійснювалося централізоване продовольче забезпечення, яке на сьогодні є одним із видів матеріального забезпечення військ [5, с. 32-33].

Важливим періодом у становленні матеріально-технічного забезпечення (далі – МТЗ) війська Росії стала перша половина XVIII ст., коли були проведені військові реформи Петром I, в результаті яких, починаючи з 1705 р., було створено на основі рекрутського набору регулярну армію та систему тилового забезпечення за рахунок держави. У цей час також було утворено три основні накази, основними повноваженнями яких відповідно, були: Провіантського – забезпечення хлібом, крупою і зернофуражем (1700 р.); Особливого (з 1701 р. – Військового) – постачання речовим майном, поповнення кіньми, фуражем, грошове утримання; Артилерійського – організація виробництва, ремонт і розподіл матеріальної частини артилерії. Зазначені підрозділи підпорядковувалися головному розпоряднику військового господарства у державі – генерал-крігскомісару.

Характерними особливостями МТЗ у той час були такі: на період військових дій у складі польового управління армії з 1711 р. вводився польовий комісар, а в дивізіях – оберкомісар; полк як окрема військова частина мав своє господарство – тил, за який відповідали комісар, провіантмейстер, квартирмейстер, обозний офіцер і лікар; комісар видав грошовим утриманням та

забезпеченням холодною зброєю і військовим майном; провіантмейстер відповідав за продовольче та фуражне постачання; квартирмейстер вирішував питання розміщення і забезпечення табірним майном; обозний офіцер відповідав за утримання і ремонт обозного майна і керував обозом на марші; лікар організовував медичне обслуговування особисто і через ротних циркульників (фельдшерів) [5, с. 32-33].

Особливістю МТЗ військових формувань XIX ст. є те, що в цей період починається облік коней. На той час в Російській імперії було орієнтовно 40 млн. коней – приблизно половина кінного світового поголів'я, існували ямські служби та ямські станції. За день на змінних конях можна було проїхати 300-400 км, наприклад з Москви до Петербурга можна було дістатися за два дні. Це була напівдержавна служба держава встановлювала так звані станції (ями), а ямщики працювали за підрядом на власних конях. На той час існував кінний завод, коней дресировали в спеціальних школах берейтори. Таке навчання могло тривати до трьох років [7, с. 60-61] .

Теоретик воєнного мистецтва О. А. Свечін зазначав, що кіннота до початку XX ст. залишалася при тактичних прийомах кінного бою, успадкованих з XVIII ст. Це пояснювалося тим, що основна зброя та забезпечення кіннотників – шабля, кінь, не еволюціонують так швидко, як зброя піхотинців або артилеристів [4, с. 798].

До постачання регулярної армії Російської імперії споконвіку залучалися приватні підрядники. Наприклад, з середини XIX ст. було узаконено п'ять способів заготівлі матеріальних засобів: підряд з торгів, комерційний, комісійний, готівковою купівлею, а також виділенням грошей полкам на заготівлю “власним забезпеченням”. Зокрема, підряд на торги вважався найбільш вигідним. Так будь-який казенний підряд (і це офіційно визнавалося) мав дві мети, по-перше, “придбання необхідних для заготівлі предметів за цінами, не обтяжливими для казни та прийнятними для приватних осіб” і, по-друге, “розвиток усіх галузей приватної промисловості, відкриття даних шляхів до збуту своєї продукції на забезпечення військ”. Разом з умовами торгів Інтендантське управління встановлювало “крайню ціну”, платити більше за яку не дозволялося. Визначалася й мінімальна вартість, дешевше за яку купувати також заборонялося. У інструкціях заготівникам вказувалося, що казна не повинна гнатися за найменшою ціною підряду, а завжди зіставляти її з мінімумом, за яким неминучі збитки підрядника або недобросовісне виконання зобов'язань (підкуп приймальників тощо). У тому і в іншому вбачалася шкода казенному інтересу, а тому конкуренція при підрядах повинна була мати певні межі [6, с. 14].

У XVIII ст. за часів Катерини II для МТЗ військових формувань було характерно відкриття ринків до збуту своєї продукції на забезпечення військ, створення таємної експедиції, асигнаційних банків у Москві та Санкт-Петербурзі (09.01.1769 р.) кошти яких використовувалися, зокрема, для підкупу цінних агентів. Отже, у XVIII ст. продовжує удосконалюватись матеріальне стимулювання агентів [1].

Варто зазначити, що у другій половині XVIII ст. у організації тилу відбуваються певні зміни, а саме: мережа складів за рахунок створення на шляхах перегруповань малих (похідних) складів, які мали забезпечити двотижневу потребу військ у продовольстві (у 1768 – 1774 рр., на таких складах утримувався 2-х місячний запас продовольства) і у кожному районі широко використовувалися місцеві ресурси і транспорт [2, с. 33].

Особливістю МТЗ тих часів було запровадження механізму забезпечення обмундируванням: за мундир, виданий для носіння, військовослужбовець платив половину вартості. Так держава стимулювала збереження речового майна [6, с. 14]. У основі сучасної концепції речового забезпечення військовослужбовців, що проходять службу за контрактом, дещо інший підхід: компенсація надається за не отримане майно відповідно до норм постачання. Окрім того, у Військовому статуті 1869 р. від 14.11.1914 р. з'явилися зміни і доповнення, зокрема за постачання і збут недоброякісної зброї, боєприпасів, продовольства, медикаментів тощо передбачалася кримінальна відповідальність. Відповідальність була аналогічною як за дезертирство, самовільне залишення військової частини і ухилення від військової служби. Відповідальність було посилено указом від 12.01.1916 р. та запроваджено таке покарання, як позбавлення усіх прав стану з виселенням на каторжні роботи на термін від 4 до 20 років чи пожиттєво або із засудженням до страти [3, с. 159].

Отже, розгляд деяких аспектів МТЗ військових формувань України у XVIII-XX ст. дав можливість визначити систему МТЗ військових формувань України та урахувати позитивний досвід минулого для її удосконалення.

Список використаних джерел:

1. Заякин Б.Н. Краткая история военной разведки / Б. Н. Заякин. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://e-reading-lib.com/chapter>.
2. История тыла и снабжения Русской армии : [уч. пособие для слушателей Академии тыла и снабжения им. В. М. Молотова] / Под ред. генерал-лейтенанта М. П. Миловского. – Калинин. : Редакционно-издательский отдел, 1955. – 143 с.
3. Кузьминець О. В. Історія держави і прав України : [навч. посіб.] / О. В. Кузьминець, В.С. Калиновський, П. А. Дігтяр. – К.: Україна, 2000. – 429 с.
4. Свечин А. А. Эволюция военного искусства / А. А. Свечин – М. : Академический проект; Жуковский: Кучково поле, 2002. – 864 с.
5. Современные главы военной науки (теория тыла). – СПб : ВАТТ, 2007. – 257 с.
6. Тыл Вооруженных Сил : 300 лет / В. И. Исаков, Д. В. Булгаков, А. А. Смирнов, Л.Ф. Шумихина / [под ред. генерал-полковника В. И. Исакова]. – М. : Защитники Отчизны, 2000. – 336 с.
7. Шенгелия В. Завтра была война / В. Шенгелия // Вокруг света. – № 9 (2864). – 2012. – 1 вересня. – С. 50–61.

**Здобувач Науково-дослідного
інституту публічного права**

Тахтай Олексій Володимирович

ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Провадження у справах про адміністративні правопорушення є одним із видів адміністративного процесу, являє собою регламентовану нормами адміністративно-процесуального законодавства діяльність уповноважених органів, яка спрямована на притягнення до адміністративної відповідальності осіб, які вчинили адміністративні правопорушення.

Кодекс України про адміністративні правопорушення не наводить дефініцію провадження у справах про адміністративні правопорушення, однак аналіз його положень, розділів 4-5, дає змогу виділити особливості розглядуваного провадження:

1) виникає на підставі вчинюваного адміністративного проступку та необхідністю притягнення порушника до відповідальності; ч. 1 ст. 9 КУпАП визначає адміністративне правопорушення (проступок) як протиправну, винну (умисну або необережну) дію чи бездіяльність, яка посягає на державний або громадський порядок, власність, права і свободи громадян, на встановлений порядок управління і за яку передбачено адміністративну відповідальність [1].

Адміністративна відповідальність є наслідком не тільки порушення норм адміністративного законодавства, а й інших галузей права. Наприклад, ст. 11 Кримінального кодексу України передбачає можливість притягнення до адміністративної відповідальності особи, що здійснила злочин, який не має великої суспільної небезпеки [2];

2) реалізується чітко визначеним колом суб'єктів. Порядок провадження в справах про адміністративні правопорушення в органах (посадовими особами), уповноважених розглядати справи про адміністративні правопорушення, визначається КУпАП та іншими законами України;

3) має специфіку процесуальних актів, до яких відноситься протокол - підстава для порушення справи, постановою про накладення стягнення - результат розгляду, водночас остаточне рішення приймається після завершення стадії оскарження.

Крім того, провадженню у справах про адміністративне правопорушення характерна оперативність вирішення справи та активність правозастосовних органів.